

28.9.2020

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta; kuuleminen 29.9.2020

Uudenmaan ELY-keskuksen Oikeudelliset palvelut -yksikön lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta (HE 87/2020 vp) ja sitä täydentävästä hallituksen esityksestä (HE 114/2020 vp)

Uudenmaan ELY-keskuksen Oikeudelliset palvelut -yksikkö (jäljempänä Oikeudelliset palvelut) antaa TE-toimistoille lainsäädännön soveltamista varten työ- ja elinkeinoministeriön soveltamisohjeita täydentäviä valtakunnallisia menettelytapaohteita. Oikeudelliset palvelut on myös valmistelemassa esityksessä mainittua käsikirjaa kokeilualueiden kuntien ja TE-toimistojen käyttöön. Käsikirja sisältäisi kokeilualueiden kuntien tehtäviä koskevat työ- ja elinkeinohallinnon ohjeet kirjoitettuna kokeiluun soveltuviksi. Oikeudelliset palvelut toimii oikeudellisten kysymysten osalta läheisessä yhteistyössä KEHA-keskuksen kanssa työllisyyden edistämisen kuntakokeilun valmistelussa. Lausunnon antaminen myös Oikeudellisten palvelujen toimesta katsottiin tarkoituksenmukaiseksi.

Oikeudellisten palvelujen lausunto painottuu kuulemiskutsussa esitettyihin kolmeen teemaan lainsäädännön näkökulmasta.

Työttömyysturvatehtävät

Esityksen mukaan kokeilualueen kunta antaisi työvoimapolitiittisia lausuntoja kokeilulain 10 §:n nojalla. Kokeilulain 21 §:n 2 momentin perusteella kokeilualueen kunnan olisi ilmoitettava TE-toimistolle tarpeelliset tiedot työttömyysturvain 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapolitiittisen lausunnon antamista varten (HE 114/2020 vp). Tiedot ilmoitettaisiin TE-toimistoon määrämuotoisin kuntakokeiluilmoituksin tai kunnan tekemin selvityspyynnöin. Molemmat ilmoitustavat hoidettaisiin asiakastietojärjestelmän kautta. TEM:n asetuksen (1556/2016) 1 §:n mukaisesti TTL 11 luvun 4 §:ssä tarkoitettu työvoimapolitiittinen lausunto tulee antaa ilman aiheutonta viivytystä, kuitenkin 30 päivän kuluessa siitä, kun hakija on toimittanut lausunnon antamiseksi tarpeellisen selvityksen tai kun määräaika selvityksen antamiseen on päättynyt.

Oikeudellisten palvelujen näkemyksen mukaan riskinä voi olla, että TE-toimisto ei pystyisi antamaan lausuntoja säädetyn määräajan puitteissa, mikäli selvityspyyntö on tehty väärin perustein tai ilmoituksessa ei olisi kaikkia tarpeellisia tietoja. TE-toimiston olisi näissä tilanteissa oltava yhteydessä kokeilualueen kuntaan ja pyydettävä toimimaan toisin, mutta lausunnon

28.9.2020

antamiseen säädetty enimmäisaika TE-toimistossa on jo alkanut kulumaan. Oikeudellisten palvelujen näkemyksen mukaan edestakainen ilmoittelu saattaisi ainakin joissakin tilanteissa aiheuttaa sen, että työnhakijalle annettava lausunto viivästyisi käytännön prosessuaalisten hitauksien vuoksi.

Oikeudelliset palvelut nostaa esille kuitenkin sen, ettei esitetyllä kokeilulailla ole tarkoitettu siirrettäväksi työttömyysturvan toimeenpanotehtäviä eli tältä osin kokeilulain tarkoitus olisi selvä. Oikeudelliset palvelut pitäisi riskinä työttömyysturvalain mukaisten tehtävien siirtämisessä toimivallan jakautumisen aiheuttamia tulkintaeroja sekä toimeenpanon ohjauksen toimivallan hajautumista. Asiakkaiden yhdenvertainen asema voisi vaarantua.

Asiakastietojärjestelmien käyttöoikeudet

Esitetyn kokeilulain 14 §:n 2 momentin perusteella KEHA-keskus voisi myöntää kokeilualueen kunnan henkilöstöön kuuluvalle *virkamiehelle* käyttöoikeuden JTYPL 13 luvun 1 §:n mukaiseen asiakastietojärjestelmään, jos se on välttämätöntä kokeilulaissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi. Käyttöoikeus voitaisiin myöntää, jos kokeilulaissa tarkoitetut tehtävät muodostaisivat vähintään puolet käyttöoikeuden hakijan tehtäväkuvasta. Esitetyssä 19 §:ssä säädettäisiin vastuusta asiakastietojen käsittelyssä.

Oikeudellisten palvelujen näkemyksen mukaan lainsäädäntö olisi tältä osin yksiselitteinen ja käyttöoikeus rajautuu virkamiehen henkilökohtaiseen käyttöön esityksessä oleviin tehtäviin rajautuen. Käyttöoikeusnäkökulmasta tarkkarajainen malli mahdollistaa myös jälkikäteisvalvonnan sekä varmistaa tietosuojan toteutumisen, kun käsitellään julkisuuslain mukaan salassa pidettävää tietoa. Käyttöoikeuden myöntämisestä sekä TE-palveluiden asiakastietojärjestelmään (URA) että TYPPI Asiakaspalvelujärjestelmään vastaa toimeenpanon osalta KEHA-keskus.

TE-toimiston oikeus saada tieto opintojen etenemisestä VIRTAn opintotietopalvelusta

JTYPL 6 luvun 7 §:n 1 momentin mukaan TE-toimisto seuraa työnhakijan opintojen etenemistä työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitulla tavalla. JTYPL 6 luvun 8 §:n 1 momentin mukaan työnhakijan on esitettävä TE-toimistolle tarpeellinen selvitys opintojensa etenemisestä. Käytännössä suunnitelmassa sovitaan seuranta-ajanjaksoista ja siitä, miten työnhakija ilmoittaa etenemisestä. Työnhakija on voinut tehdä etenemisilmoituksen muun muassa suoraan TE-palvelujen Oma asiointi -verkkopalvelun kautta. JTYPL 6 luvun 7 §:n 4 momentin mukaisesti TE-toimisto päättää muun muassa seurannan yhteydessä saadun etenemättömyystiedon perusteella työttömyysetuutta koskevan oikeuden lakkaamisesta antamalla siitä erillisen työvoimapolitiittisen lausunnon.

Oikeudellisten palvelujen näkemyksen mukaan viran puolesta toteutettava seuranta työttömyysetuudella tuetuissa opinnoissa edellyttäisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamista. Opintojen

28.9.2020

etenemisseurannan jälkeen tapahtuvassa työvoimapolitiittisen lausunnon antotilanteessa, TE-toimiston tiedonsaantioikeus on laaja työttömyysturvalain 13 luvun 1 §:n mukaisesti. Käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten tarvittavat opintotiedot voitaisiin saada suoraan lain nojalla 1 §:ssä mainituilta tahoilta. Työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanon osalta tarve olisi selvittää VIRT-Opintotietopalvelun puolelta tietojen luovutuksen mahdollisuus muun muassa viranomaisen tietojen itseluettavuuden ja tietokantajapinnan suhteen.

Ylitarkastaja

Ari Sormunen